

Збирка задатака за припремање
пријемног испита из језика и књижевности
(са решењима)

1. Подвуци све безвучне гласове у речи: **СКИТАТИ**

2. Шта је синтакса?

3. Шта су дијалектизми?

4. У чему је значењска разлика ових реченица:

а) *Мој син, који игра фудбал, необично је леп.*

б) *Мој син који игра фудбал необично је леп.*

5. Издвој следеће именице у примеру:

Утом се кљун чамца зари у читаве снопове неких густих лиснатих пузаваца које су се спуштале низа стење и пливале по води:

заједничке именице у множини: _____

збирну именицу: _____

градивну именицу: _____

6. Подвуци апозиције у примерима:

а) Морава је поплавила њихова поља, јединог храниоца читавих села.

б) Сомбор, град зеленила, има дугу културну традицију.

в) Слободан Стојановић, ђак генерације, познат је и као спортиста.

7. Крњи перфекат у наздрављању: **Живели!** има _____ значење.

(Допуни реченицу.)

8. У реченици *А ја се тога нисам сјетио, иако ми се чини да сам управо о томе мислио* подвуци допусну зависну реченицу.

9. Глаголски прилог прошли *одупревши се* из реченице: *Седела је одупревши се леђима о зид* у односу на ситуацију означену глаголом *одупрети се* има значење:
- а) претхођења
 - б) истовремености
 - в) сукцесивности
10. Конструкција *усред дуге и влажне зиме* из реченице: *Усред дуге и влажне зиме, која је веома рано почела, освануло је необично Богојављење, не само без леда него и снега* има:
- а) именичку вредност
 - б) придевску вредност
 - в) прилошку вредност
11. Напиши назив подвучене синтаксичке јединице: *Говорила је пригушеним, муклим гласом, не отварајући потпуно права и пуна, али још малко бледа уста.*
-
12. Одреди врсту подвучених зависних реченица:
- а) *Александар је положио испит јер је био спреман.*

 - б) *Да није био одлучан, Александар не би победио.*

 - в) *Иако је био расположен, Александар није дошао на свечаност.*

13. Напиши називе и значење падежа у којем је подвучени реченични члан:
- а) *После вечере идем на спавање.*
Падеж: _____ Значење: _____
 - б) *Чекаћу те пред школом.*
Падеж: _____ Значење: _____

в) *Попио је само шољу кафе.*

Падеж: _____ Значење: _____

14. У следећи текст упиши запете тамо где је потребно:

Кад је Вук решио да свој матерњи језик научно обради и представи га свету међу првим делима која је објавио био је Српски рјечник. Не задовољавајући се првим издањем из 1818. године деценијама га је проширивао да би пред крај живота објавио друго знатно веће издање.

15. Напиши назив гласовне промене која је извршена у подвученим речима.

Уђи слободно, дечаче. _____

Тражећи друштво, кренуо је према реци. _____

Рођен је у освит XX века. _____

16. Шта је морфологија?

17. Одреди којој врсти припадају следеће речи:

а) методичан _____

б) методички _____

18. Шта је слово?

19. Како се назива први књижевни језик свих Словена?

20. У ком веку су живели и радили „словенски апостоли“ и мисионари Ћирило и Методије?

21. Подвуци предњонепчане сугласнике и сонанте у пословици:

Тешко кући без човјека, а огњишту без хљеба.

22. Које су гласовне промене извршене у следећим речима:

књизи _____

зелембаћ _____

виши _____

23. Одреди врсту речи у реченици:

Старац суво уздахну и крену с трга, водећи стеону кравицу.

старац _____

суво _____

уздахну _____

и _____

крену _____

с _____

трга _____

водећи _____

стеону _____

кравицу _____

24. Напиши компаративе следећих придева:

драг _____

љубак _____

добар _____

25. Напиши деминутиве следећих речи:

облак _____

низак _____

говорити _____

26. Усправном цртом обележи границу међу предикатским реченицама у следећој комуникативној реченици и одреди њихов однос:

Вилењак Светлан је увек пратио царицу кад је одлазила у походе Сунцу.

27. У следећој реченици подвучи неправи објекат:

Олуја је прочешљала детелину, опоменула биље на његову ломност.

28. Напиши коју синтаксичку функцију у реченици врше речи из следеће пословице:

Лепа реч гвоздена врата отвара.

лепа _____

реч _____

гвоздена _____

врата _____

отвара _____

29. Препиши наведену реченицу и исправи интерпункцијске грешке.

На том месту где Дрина избија целом тежином своје водене масе зелене и запењене из привидно затвореног склопа црних и стрмих планина стоји велики складно срезани мост од камена са једанаест лукова широког распона

30. Наведене глаголе напиши у облику глаголског прилога садашњег:

пећи _____

носити _____

бријати _____

31. Најмања јединица синтаксе је:

а) морфема

б) реч

в) синтагма

г) реченица.

32. Израз Пандорина кутија означава:

а) веома вредан поклон;

б) поклон који је извор зла јер изазива невоље и свађе;

в) поклон који се даје када хоћемо са неким да се помиримо.

33. Испиши безвучне сугласнике у пословици:

ТЕШКО ПСЕТО СА МАЧКОМ И КУРЈАКА СА ОВЦОМ ПОМИРИТИ.

34. Одреди које су две гласовне промене извршене у следећим речима:

а) *Испеци* на *реци*! _____ и _____.

б) *Читаоци* уживају у *Топићевим живописним ликовима*. _____ и _____.

в) *Ражестила* га је њена упорност. _____ и _____.

35. Одреди врсте речи у следећој реченици:

Преслатка Дулсинејо од Тобоса, мој добри штитоноша Санчо ће те подробно обавестити о стању у којем сам због тебе.

преслатка _____

Дулсинејо _____

мој _____

штитоноша _____

подробно _____

обавестити _____

због _____

36. Одреди у ком су падежу истакнуте речи:

Дама са кучетом и зембилем тури му некакве капљице под нос. Он се обриса од воде којом су га пољивали и загрли сина.

(Л. Лазаревић)

са кучетом _____

под нос _____

он _____

од воде _____

37. Наведене глаголе напиши у облику глаголског прилога садашњег:

сећи _____

прести _____

бојити _____

38. У следећим речима подвуци префиксе:

проналазач _____

погледати _____

39. Одреди врсту подвучених зависних реченица према значењском критеријуму:

а) Иако су гласно говорили, шум ветра их је надјачавао.

б) На трпези је остало и хране и пића јер их је било превише.

в) Сваки излет може бити пријатан ако се добро испланира.

40. У следећим напореднословеним реченицама усправном цртом обележи границу међу предикатским реченицама и одреди тип њиховог односа:

У тврђави су свуда владали мир и тишина, само се у крчми видела светлост.

Он је желео то да јој учини, али ипак није могао.

41. Растави на слоге следеће речи:

МАНАСТИРСКИ

УОБРАЗИТИ

СТУДЕНТСКИ

МАРЉИВОСТ

42. Основна јединица фонологије је:

- а) прозодема
- б) фонема
- в) морфема
- г) реч
- д) фоностилем.

43. Заокружи тачно значење фразеологизма *бити на белом хлебу*:

- а) живети богато, раскошно, господски;
- б) очекивати са стрепњом и неизвесношћу исход чега;
- в) хранити се сиромашно, само хлебом.

44. Фразеологизам *терати мак на конач* има значење:

- а) радити или тврдити нешто толико упорно да то прелази у ситничавост;
- б) радити нешто тајно, незаконито;
- в) преварити некога, подвалити.

45. Која година се сматра „годином Вукове победе“?

46. Допуните реченицу насловом дела:

Међу јунацима античког спева _____ јесу и Андромаха,
Пријам, Хекаба, Парис и Хектор.

47. Ком књижевноисторијском периоду припада Софоклова *Антигона*?

- а) средњовековној књижевности
- б) ренесанси
- в) античкој књижевности

48. Најпознатија песма Филипа Вишњића је

49. Који је наш најстарији и најзначајнији писани спомених из друге половине XII века?

50. Којој књижевној епохи припада дело *Живот господина Симеуна* и ко је његов творац?

(књижевна епоха)

(аутор дела)

51. Наброј три основна књижевна рода

52. Подвучите имена аутора који не припадају епохи романтизма:

Ђура Јакшић, Џ. Г. лорд Бајрон, М. де Сервантес, Пушкин, В. Шекспир, Лаза Костић, Х. Хајне

53. Испред сваке књижевноисторијске епохе упишите број века који је обележила:

___ класицизам	1. XVII век
___ романтизам	2. XVIII век
___ просветитељство	3. XIX век

54. Прелазним епско-лирским врстама не припадају (заокружите одговоре):

а) есеј и студија б) поема и балада в) комедија г) романа

55. *И ја сам био задовољан што сам нежења. И мада је мајка почесто навијала да ја доведем „одмену“, ништа ме није вукло пред олтар. Није да сам ја из принципа хтео остати нежења, него – не знам ни ја! Напротив! Ја сам сасвим делио назоре моје матере: „све са светом и све у своје време“, али сам све то ипак остављао времену и случају. Случају? – Јест! Ја „болујем од случаја“, па сам ваљда мало и фаталиста!*

Назив приповетке: _____

Зачетник психолошке приповетке _____ (писац),
сврстава се међу најзначајније прозне ствараоце српске књижевности.

56. Уз наведене збирке песама допишите имена и презимена њихових аутора и епоху којој припадају:

Камена успаванка _____

Канционијер _____

Кора _____

Утопљене душе _____

Ђулићи _____

57. У свом роману _____ (назив дела) Андрић слика „мутна времена кад власт престане да разазнаје правог од кривога“.

Задужбинар моста у приповеци *Мост на Жепи* је _____ (име јунака), а у роману *На Дрини ћуприја* _____ (наведите име и презиме јунака).

58. Драмски писац и романиста, француски књижевник ирског порекла _____ (писац) делом _____ (назив дела), најзначајнијим драмским текстом епохе, у позоришту је најавио период „драме апсурда“.

59. Коју од наведених приповедака је написао Милован Глишић?

а) *Данга*

б) *Швабица*

в) *Глава шећера*

г) *Поварета*

Заокружи слово испред тачног одговора.

60. Наведи најмање три романа Иве Андрића.

61. Којој књижевној епохи припада дело *Живот и прикљученија* и ко је његов творац?

(књижевна епоха)

(аутор дела)

62. Која су главна подручја делатности Вука Караџића?

63. Наведи најмање три драме Бранислава Нушића.

64. Одреди стилске фигуре у реченицама:

а) На дечаковом лицу светле *очи као две звезде*.

б) На дечаковом лицу светле *две звезде*.

65. Заокружите које књижевне врсте не припадају драми?

а) новела

б) фарса

в) пародија

г) водвиљ

д) есеј

66. Епоха у књижевности која доминира у 15. и 16. веку, карактеристична по процвату уметности, интересовању за античку културу и идеалу универзалног човека, назива се:

- а) класицизам
- б) ренесанса
- в) романтизам

67. Којем књижевном роду припада спев као књижевна врста?

- а) драми
- б) епици
- в) лирици

68. Аутор Santa Maria della Salute, једне од најлепших песама на српском језику, јесте:

- а) Јован Дучић
- б) Лаза Костић
- в) Милутин Бојић

69. Допишите стихове којима се мајка Југовића обраћа Дамјановој руци:

Моја руко, зелена јабуко!

Гдје си расла, гдје л` си устргнута?

70. Аутор поетског дела Слово љубве је:

- а) Деспот Стефан Лазаревић
- б) Растко Немањић
- в) Вук Стефановић Караџић

71. Наведите (најмање четири) основне карактеристике бајке:

72. Упишите ауторе наведених дела:

- а) *Песма на инсурекцију Сербијанов* _____
- б) *Све ће то народ позлатити* _____
- в) *Време смрти* _____

73. Који од наведених писаца не припадају реалистима?

- а) Ђура Јакшић
- б) Милован Глишић
- в) Бранко Радичевић
- г) Војислав Илић
- д) Јанко Веселиновић

74. Ко је аутор стихова:

*Ко удара тако позно у дубини ноћног мира
На капији затвореној светогорског манастира?*

75. Композиција драме састоји се од пет основних делова који чине етапе у развоју радње. Наведите их по редоследу

- а) _____
- б) _____
- в) _____
- г) _____
- д) _____

76. Аутор дела: *Гробница за Бориса Давидовича, Рани јади, Башта, пепео и Пешчаник* јесте:

- а) Давид Албахари
- б) Вида Огњеновић
- в) Данило Киш

77. Душан Радовић аутор је дела:

- а) *Седефна ружа*
- б) *Поштована децо*
- в) *Прадевојчица*

78. Версификација је наука о (заокружите тачан одговор):

- а) стилу
- б) језику
- в) стиху

79. Прелазним епско-лирским врстама не припадају (заокружите одговоре):

- а) есеј и студија б) поема и балада в) комедија г) романа

80. Одреди стилску фигуру у следећим стиховима:

I Храни мајка два нејака сина [...]

На преслици и десници руци.

- а) персонификација; б) метафора; в) метонимија; г)
алегорија

II Страхин-бане, ти соколе српски

- а) персонификација; б) метафора; в) метонимија; г)
алегорија

81. Којој епохи припадају следећа дела: *Светли гробови, Међу јавом и мед сном, Горски вијенац и Отаџбина?*

- а) епохи романтизма б) епохи соцреализма в) епохи класицизма г) епохи реализма.

82. Двобој се тематизује у народним епским песмама (заокружи слово испред тачног одговора):

- а) *Бановић Страхинџа и Иво Сенковић и ага од Рибника;*
- б) *Ропство Јанковић Стојана и Почетак буне против дахија;*
- в) *Диоба Јакића и Зидане Скадра.*

83. Који од наведених ликова одговара овом опису типског романтичарског јунака:

„Сувишан човек“ је тип људи који не налазе могућности за примену својих натпросечних потенцијалних способности због тога што им то не дозвољавају објективни услови на које гледају критички [...]. У односу према жени је егоиста: ужива у игри женским срцима, али не прихвата обавезе и по правилу, избегава брачну везу (при томе се егоизму придружује и кукавичлук). (М. Сибиновић)

- а) Ленски; б) Евгеније Оњегин; в) Дмитриј Карамазов, г) Раскољњиков,
д) Љевин.

84. Десанка Максимовић аутор је дела:

- г) *Седефна ружа*
д) *Поштована децо*
ђ) *Прадевојчица*

85. Аутор *Похвале кнезу Лазару* је:

- а) монахиња Јефимија
б) Растко Немањић
в) Вук Стефановић Караџић

86. Заокружите три основне карактеристике усмене бајке:

- а) устаљени почечи и завршеци;
б) индивидуализација и психолошка убедљивост ликова;
в) истоветна композиција, која чини основу различитих сижеа;
г) нестабилна композиција, сачињена комбиновањем променљивих елемената;
д) прецизно просторно-временско ситуирање радње;
ђ) присуство фантастичних и лутајућих мотива.

87. Упишите ауторе наведених дела:

- а) *Дундо Мароје* _____
б) *Ђачки растанак* _____
в) *Време смрти* _____

88. Повежите књижевни правац са њему припадајућим карактеристикама:

- а) симболизам 1) језичка иновативност (кованице, ванпоетска лексика)
б) футуризам 2) идеја о узајамној повезаности свих бића и ствари у свету
в) надреализам 3) тематизација бесмисла и одсуство ангажованости
г) дадаизам 4) симбол, синестезија и универзална аналогија
д) суматраизам 5) „диктат подсвесног“, сликање ирационалног, приказивање
„више“ стварности

89. Препознајте књижевно дело и аутора:

А. Душманин је мој једино име твоје. Ти би био то исто што си сада и да ниси Монтеги!

Б. Вук Мићуновић: Не, владико, ако бога знадеш

Каква те је спопала невоља

Тено кукаш кано кукавица.

В. Илија: Ма, ја сам будала... Велика будала... Јесам ли ти говорио да нам није потребан подстанар? Јесам ли? Чујеш шта те питам?

Даница: Јеси.

Илија: Јесам, јесам, сто пута сам ти то рекао, ал' ти си наваљивала да смо гладни, боси голи. Као да нам живот зависи од пишљиви' двесто 'иљада. „Да издамо собу, да издамо собу...“ Издавала си, али не собу – већ мене. Мене си издавала!

90. Прочитајте следећи одломак и заокружите облик приповедања (форму наратива) којој припада:

Тек ми је пета година, а већ се свијет око мене почиње затварати и стезати. Ово можеш, а оно не можеш, ово је добро, они није, ово смијеш казати, оно не смијеш [...] Када је самарија код нас у гостима, онда је мени много штошта дозвољено. Пењем се по дрвећу, завирујем на таван, шврљам око потока, одем чак и до малог млина завученог под нашушурен гај.

а) наратив б) дескрипција в) дијалог г) монолог д) ток свести.

Решења

1. С, к, т, т
2. Део науке о језику који проучава реченицу и њене делове.
3. Речи, облици или конструкције ограничени на уже језичко подручје, најчешће на дијалекат који не улази у књижевнојезичку норму.
4. Прва реченица подразумева да имам само једног сина и да он игра фудбал; друга да имам два или више и да говорим о оном који игра фудбал.
5. Снопове, пузавица (снопови/сноп, пузавице) б) стење в) води (вода)
6. а) јединог храниоца читавих села; б) град зеленила; в) ђак генерације
7. модално
8. иако ми се чини да сам управо о томе мислио
9. б)
10. в)
11. глаголска синтагма
12. а) узрочна; б) условна; в) допусна
13. а) генитив; време/временско/времена/темпорално;
б) инструментал; место/месно/места
в) генитив; деоно/партитивно.
14. Кад је Вук решио да свој матерњи језик научно обради и представи га свету, међу првим делима која је објавио био је *Српски рјечник*. Не задовољавајући се првим издањем из 1818. године, деценијама га је проширивао, да би пред крај живота објавио друго, знатно веће издање.
15. а) палатализација, б) сибиларизација, в) јотовање
16. Део науке о језику који се бави врстама и облицима речи.
17. а) придев; б) придев и прилог
18. Графички, писани или штампани знак којим се бележи најмања говорна (језичка) јединица – глас.
19. Старословенски језик
20. У 9. веку.
21. Ш, Ћ, Ч, Ј, Њ, Ш, Љ (за пет тачних 0,5)
22. књизи – сибиларизација; зелембаћ - једначење сугласника по месту изговора (начину творбе), виши – јотовање (за два тачна одговора 0,5 а за три тачна 1 бод)
23. старац – именица, суво – прилог, уздахну – глагол, и – везник, крену – глагол, с – предлог, трга – именица, водећи – глагол, стеону – придев, кравицу – именица
24. драг – дражи, љубак – љупкији, добар – бољи
25. облачић/облачак, онизак, говоркати (за два тачна одговора 0,5)
26. Вилењак Светлан је увек пратио царицу| кад је одлазила у походе Сунцу.
Вилењак Светлан је увек пратио царицу – главна реченица; кад је одлазила у походе Сунцу – зависна временска реченица
27. на његову ломност
28. лепа – атрибут, реч – субјекат, гвоздена – атрибут, врата – објекат, отвара – предикат
29. На том месту где Дрина избија целом тежином своје водене масе, зелене и запањене, из привидно затвореног склопа црних и стрмих планина, стоји велики, складно срезани мост од камена са једанаест лукова широког распона.

30. пећи – пекући, носити – носећи, бријати – бријући
31. б)
32. б)
33. **ТЕШКО ПСЕТО СА МАЧКОМ И КУРЈАКА СА ОВЦОМ ПОМИРИТИ.**
34. а) једначење по звучности, сибиларизација, б) непостојано А, л у о; в)
једначење сугласника по месту творбе и губљење сугласника. (два тачна 0,5)
35. преслатка– придев, Дулсинеја– именица, мој – заменица, штитоноша– именица,
подробно – прилог, обавестити– глагол, због –предлог (за 6 тачних 0,5)
36. са кучетом – инструментал, под нос – акузатив, он– номинатив, од воде-генитив
(четири тачна 0,5)
37. сећи – секући, прести- предући, бојити– бојећи (за 2 тачна 0,5?)
38. про-, по-
39. а) допусна; б) узрочна в) условна; (за 2 тачна 0,5?)
40. У тврђави су свуда владали мир и тишина,| само се у крчми видела
светлост. (искључни однос)
Он је то желео да учини,| али није могао. (супротан однос)
41. МА-НА-СТИР-СКИ У-О-БРА-ЗИ-ТИ СТУ-ДЕНТ-СКИ МАР-ЉИ-ВОСТ
(један нетачан 0,5)
42. б)
43. б)
44. б)
45. 1847. година.
46. Илијада
47. в) античкој књижевности
48. Почетак буне против дахија
49. Мирослављево јеванђеље
50. средњовековна књижевност, Свети Сава (Растко Немањић)
51. лирика, епика, драма
52. М. Сервантес, В. Шекспир
53. 1, 3, 2
54. а) есеј и студија; в) комедија
55. *Ветар*, Лаза Лазаревић
56. Стеван Раичковић, савремена књижевност; Франческо Петрарка, хуманизам и
ренесанса; Васко Попа, савремена књижевност; Владислав Петковић Дис,
модерна; Јован Јовановић Змај, романтизам.
57. *Проклета авлија*, везир Јусуф, *Мехмед-паша Соколовић*
58. Семјуел Бекет, *Чекајући Годоа*
59. в) Глава шећера
60. На Дрини ћуприја, Травничка хроника, Омер-Паша Латас, Госпођица
61. *просветитељство (рационализам)*, *Доситеј Обрадовић*
62. сабирање народних умотворина и рад на језику
63. Народни посланик, Сумњиво лице, Госпођа министарка, Покојник,...
64. а) поређење б) метафора
65. а) новела б) есеј
66. б)
67. б)
68. б)
69. Расла си на криоцу моме / Устргнута на Косову равном!

70. а)
71. Признају се сви одговори који се односе на следеће карактеристике: а) приче фантастичне садржине, колективна творевина која се преноси усменим путем, ликови са натприродним моћима, типичан почетак и завршетак, борба добра и зла, тријумф доброте, магијски бројеви, магични предмети и животиње помагачи, неодређено место и време радње, женске приче (За три тачна одговора 0,5 а за четири и више 1 бод)
72. а) Доситеј Обрадовић, б) Лаза Лазаревић, в) Добрица Ћосић, (За два тачна одговора 0,5)
73. Бранко Радичевић, Ђура Јакшић
74. Војислав Илић
75. а) експозиција, б) заплет, в) кулминација, г) перипетија, д) расплет
76. в) Данило Киш
77. б) Поштована децо
78. в) стиху
79. а) есеј и студија; в) комедија
80. I – в) и II – б).
81. а).
82. а)
83. б)
84. б) Прадевојчица
85. а) монахиња Јефимија
86. а), в), ђ) (за два тачна 0,5, један погрешан 0,5)
87. а) Марин Држић, б) Бранко Радичевић, в) Добрица Ћосић, (За два тачна одговора 0,5)
88. а) – 4); б) – 1); в) – 5); г) – 3); д) – 2) (за 3 и 4 тачна 0,5?)
89. А) Вилијем Шекспир „Ромео и Јулија“ Б) Петар Петровић Његош «Горски вијенац» В) Душан Ковачевић «Балкански ипијун» (за 2 тачна 0,5)
90. а) нарација